

Terület- és Településfejlesztés Operatív Program Plusz

Támogatási prioritás a TOP Plusz keretében: Gondoskodó Vármegye

1. A TOP Plusz bemutatása
2. „Gondoskodó vármegye” a 2014-2020-as időszakban (TOP/VEKOP), eredmények
3. Gondoskodó vármegye a 2021-2027-es időszakban (TOP Plusz), változások, tervek, elvárt eredmények

1. A TOP Plusz bemutatása

A TOP Plusz Magyarország 2021-2027 programozási időszakra szóló területi operatív programja, amely az ország teljes területét lefedi, így valamennyi vármegye és a fejlett régióknak számító Budapest fejlesztéseit egyaránt támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevesbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére.

Célja az EU szintű és az országon belüli területi kohézió javítása, ennek érdekében egyrészt a régiók és vármegyék fejlettségi pozíciójának javítása az EU átlag viszonylatában, másrészt az országon belüli egyenlőtlenségek csökkentése, kiemelten a négy legkevesbé fejlett régió (Dél-Alföld, Dél-Dunántúl, Észak-Alföld, Észak-Magyarország) és a komplex programmal fejlesztendő 36 járás fejlesztése, míg Budapest esetében a nagyváros-specifikus kihívások kezelése a cél.

A TOP Plusz célja, területi célzása, hatása

A TOP Plusz a 2014-2020 közötti Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) eredményeire épít, annak tematikáját és integrált területi programokon (ITP) keresztül megvalósuló modelljét folytatja. A TOP Plusz a vármegyei és fővárosi ITP-ken keresztül biztosítja, hogy az adott vármegye és a főváros integráltan tervezhesse meg a rendelkezésére álló TOP Plusz forrását. A fejlesztések a vármegyei önkormányzatok és Budapest, mint területi szereplők bevonásával, a területi kiválasztási rendszer (TKR) eljárásrend keretében valósulnak meg.

A TOP Plusz forráskerete

A TOP Plusz forráskerete hazai társfinanszírozással együtt 2072,7 milliárd forint (393,4 Ft/euro árfolyamon számolva).

A TOP Plusz forráskeretének 83%-a uniós forrás, az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és az Európai Szociális Alap (ESZA+) finanszírozásával, míg 17%-a hazai forrás, Magyarország költségvetésének finanszírozásával.

A teljes keretösszegeből 1978,5 milliárd forint a vármegyei integrált területi programok megvalósítását szolgálja, a fennmaradó 94,2 milliárd forint pedig Budapest integrált területi programjának végrehajtását.

A program várható eredményei

A TOP Plusz fejlesztései révén Magyarország összes vármegyéjében, kiemelten a négy legkevesbé fejlett régióban, valamint a legkevesbé fejlett járásokban javulnak a helyi gazdasági feltételek, a foglalkoztatás helyzete, a települési infrastruktúra és közszolgáltatások minősége, ezen keresztül erősödik a települések népességmegtartó képessége és az érintett lakosság életminősége. Mindez elősegíti a járások közel 80%-át kitevő vidéki térségek népességmegtartó képességének, versenyképességének növelését, a fenntartható városfejlesztés révén a városok térség-szervező erejének növelését, továbbá Budapest élhetőségének javítását.

Prioritás	Alap	Tervezett forráskeret (milliárd forint)
1. Élhető vármegye	ERFA	638,663
2. Klímabarát vármegye	ERFA	215,774
3. Gondoskodó vármegye	ERFA ESZA+	335,544 239,327
4. Budapest infrastruktúráis fejlesztések	ERFA	66,855
5. Budapest humán fejlesztések	ESZA+	27,355
6. Versenyképes vármegye	ERFA	549,206
TOP Plusz alaponként	ERFA	1806,042
	ESZA+	266,682
Top Plusz összesen		2072,723

Fontosabb várható eredmények:

- javul a helyi üzleti infrastruktúra és a kapcsolódó szolgáltatások elérhetősége, színvonala, amely a helyi vállalkozások működését támogatja és segíti a foglalkoztatást,
- helyi turisztikai, továbbá aktív és ökológiai turisztikai fejlesztések valósulnak meg, növelve térségeink vonzerejét,
- jelentősen bővül és korszerűsödik a települési zöld és kék infrastruktúra, ennek révén javul a települések klímaalkalmazkodási képessége,
- folytatódik az önkormányzati épületek energiahatékonyságának javítása, nő a megújuló energiafelhasználás,
- bővül a kiépített helyi kerékpáros infrastruktúra, és az alacsonyabb rendű országos 4 és 5 számjegyű, valamint önkormányzati belterületi közúthálózat is korszerűsödik,
- javul a települési infrastruktúra és a települési közszolgáltatások infrastruktúrája és szolgáltatásai (bölcsődék, óvodák, önkormányzati egészségügyi és szociális alapellátás, köznevelési infrastruktúra),
- nő a foglalkoztatásban résztvevők, valamint a jobb életkörülményt biztosító és integrált területekre költöző hátrányos helyzetűek száma,
- a fenntartható városfejlesztést megvalósító városokban javul a települési infrastruktúra minősége, a közszolgáltatások színvonala, azok infokommunikációs háttere, a zöldfelületek aránya és minősége, mindezekon keresztül e városok élhetősége, klímaalkalmazkodási képessége. Erősödnek a városok térségszervező funkciói, a város és közvetlen térségének funkcionális kapcsolatai,
- javul Budapest élhetősége, települési infrastruktúrája és szolgáltatásai, a zöld infrastruktúra fejlesztésekkel javul a klímaalkalmazkodási képesség, a humán fejlesztési programokkal a lakosság életminősége.

Operatív Program	Alap	Régiókatégória	EU-hozzájárulás (millió forint)	Nemzeti hozzájárulás (millió forint)	Összesen (millió forint)
TOP plusz	ERFA	Fejlettebb	26 744,73	40 117,15	66 861,88
		Kevésbé fejlett	1 478 287,61	260 874,28	1 739 161,89
	ESZA+	Fejlettebb	10 968,17	16 452,20	27 420,36
		Kevésbé fejlett	203 401,28	35 894,39	239 295,67
	Összesen	Fejlettebb	37 712,90	56 569,35	94 282,24
		Kevésbé fejlett	1 681 688,88	296 768,67	1 978 457,55

A TOP Plusz prioritásai, legfontosabb fejlesztési területei

1. Prioritás: Élhető megye

Integrált településfejlesztés a helyi közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások, a települési zöld és kék infrastruktúra, a klíma-alkalmazkodás, a barnamezős rehabilitáció, a helyi közösségi és kulturális, sport és szabadidős terek és szolgáltatások, IKT- és okostelepülés-fejlesztések és a szociális városrehabilitációs terén.

2. Prioritás: Klímabarát megye

Helyi, önkormányzati energetika: önkormányzati épületek és gyógyfürdők energiahatékonysági korszerűsítése, valamint a megújulóenergia-felhasználás növelése.

3. Prioritás: Gondoskodó megye

Főként a gyermekek, a várandósok, a nők, a fiatalok, a fogyatékkal élők, az idősek és az egyéb rászoruló, hátrányos helyzetű csoportok támogatására, valamint a közösségi szolgáltatások megerősítésére összpontosít.

4. Prioritás: Budapest infrastrukturális fejlesztések

A vármegyei prioritások tematikájával és a fővárosi fejlesztési dokumentumokkal (területfejlesztési koncepció és program, településfejlesztési stratégia) összhangban lévő, fókuszált és Budapest-specifikus tartalom: Esélyteremtő és Zöld Budapest beavatkozások, élhetőbb városi környezet megteremtése integrált településfejlesztési beavatkozásokkal, esélyteremtő szolgáltatások, szociális célú városrehabilitáció és az épületállomány energiahatékony infrastrukturális hátterének javítása.

5. Prioritás: Budapest humán fejlesztések

A vármegyei prioritások tematikájával és a fővárosi fejlesztési dokumentumokkal összhangban lévő, fókuszált és Budapest-specifikus tartalom: a szociális szolgáltatások kapacitásainak megerősítése, a lakhatáshoz és a lakhatást segítő szolgáltatásokhoz való hozzáférés segítése, Fővárosi Foglalkoztatási Paktum létrehozása, a szociális, egészségügyi és munkaerő-piaci szolgáltatások és támogatások összehangolt biztosítása, a lakásfelújításokat támogató energiaügynökségi modell létrehozása.

6. Prioritás: Versenyképes vármegye

Helyi gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás ösztönzése keretében önkormányzati és helyi, térségi gazdaságfejlesztési infrastruktúra, a helyi gazdasághoz kapcsolódó térségi és helyi közlekedési infrastruktúra, helyi és térségi turizmusfejlesztés, gyógyfürdőkhez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, aktív- és ökoturisztikai beruházások támogatása.

2. Terület-és Településfejlesztési Operatív Program eredményei a „gondoskodó” vármegye területén

A TOP a 2014-2020-as programozási időszak legnagyobb forráskerettel rendelkező területi operatív programja, amely az ország Budapesten és Pest vármegyén kívüli területein megvalósuló fejlesztéseket támogatta. Elsődleges célja a térségi, decentralizált gazdaságfejlesztés, ezáltal a foglalkoztatás növelése, a munkavállaló lakosság helyben boldogulásának biztosítása volt.

A TOP Plusz „Gondoskodó vármegye” tématerületei nagyrészt már a TOP-ban is jelen voltak, a TOP-1.4.1 konstrukción, a TOP 4. és 5. prioritásain, illetve a Megyei Jogú Városok fejlesztéseit finanszírozó TOP 6. prioritás egyes intézkedésein. A tématerület jelentőségét mutatja, hogy a fenti témákra összesen 3368 darab támogatási szerződés került megkötésre, és közel 826 milliárd forint összegű támogatást fizettek ki a kedvezményezetteknek.

A fenti projektek eredményeként megvalósult eredmények:

- A fejlesztés révén létrejött vagy megújuló szociális alapszolgáltatások száma: 814 db
- Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok száma: 2125 db
- Újonnan épített vagy felújított rendelők, tanácsadók száma: 1640 db
- A foglalkoztatási paktumok keretében álláshoz jutók száma: 47 561 fő

- Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma: 3 068 968 fő
- Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma: 52 301 fő
- 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító fejlesztett férőhelyek száma: 13 337 db
- 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító, újonnan létrehozott férőhelyek száma: 10 539 db
- 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító fejlesztett, férőhelyek száma: 60 916 db
- 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító, újonnan létrehozott férőhelyek száma: 2183 db

3. Gondoskodó vármegye a TOP Pluszban, tervek, kitűzött célok

A Gondoskodó vármegye a TOP Plusz program 3. számú prioritását foglalja magában, amely főként a gyermekek, a várandósok, a nők, a fiatalok, a fogyatékkal élők, az idősek és az egyéb rászoruló, hátrányos helyzetű csoportok támogatására, valamint a közösségi szolgáltatások megerősítésére összpontosít. A helyi egészségügyi, bölcsődei, köznevelési és szociális ellátások fejlesztésével a cél az, hogy a települések és térségek ellenállóbbak legyenek, és biztosítani tudják a megfelelő színvonalú közszolgáltatásokat minden lakos számára.

A TOP Plusz támogatásával megvalósuló projektek olyan területekre irányulnak, mint az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés javítása, a közösségi közlekedés fejlesztése, közösségi terek és az oktatási intézmények korszerűsítése, valamint a szociális szolgáltatások bővítése, korszerűsítése, a hátrányos helyzetűek lakhatásának és életkörülményeinek javítása szociális városrehabilitáció keretében.

A prioritás tartalmazza továbbá a helyi szinten elérhető, fenntartható és magas színvonalú önkormányzati közszolgáltatások biztosítását, kiemelten a gyermekjóléti alapellátás, a bölcsődei és az óvodai ellátás, a köznevelés, az egészségügyi és a szociális alapellátás területén, megteremtve a szolgáltatásnyújtás megfelelő infrastrukturális feltételeit.

Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések révén támogatja a helyben történő foglalkoztatást, az egészségügyi és szociális beruházásokhoz, továbbá a helyi közösségi és kulturális, sport és szabadidős infrastrukturális fejlesztésekhez kapcsolódó humánfejlesztési projekteket, valamint a társadalmi felzárkózást segítő és az esélyegyenlőség megteremtését célzó programok is a prioritás tématerületei között szerepelnek.

A TOP Plusz hatályos keretösszegeit rögzítő éves fejlesztési keret alapján a Gondoskodó vármegye tématerületre összesen 517,6 milliárd forint tervezett, az alábbi megoszlással:

Tématerület	Keretösszeg (Mrd Ft)
Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések	70,2
Szociális célú városrehabilitáció ESZA elemei	13,6
Helyi humán fejlesztések (ESZA elemek)	73,9
Fenntartható városfejlesztési eszköz városainak humán fejlesztései (ESZA elemek)	55,7
Gyermekeknevelést támogató infrastruktúra fejlesztése	74,5
Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése	63,3
Köznevelési infrastruktúra fejlesztése	77
Fenntartható városfejlesztési eszköz városainak humán infrastruktúra fejlesztései	89,1

A Gondoskodó vármegye keretén belül megvalósuló fejlesztések eredményeként az alábbi célok elérését tűztük ki 2029-ig:

Programban résztvevő munkanélküliek száma	35 320 fő
Programban résztvevő inaktív személyek száma	4 144 fő
Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma	2 567 fő
Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma	43 362 fő
Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma (3.1.2)	255 db
Fejlesztéssel érintett akcióterület száma	127 db
Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma (3.1.3)	901 db
Egyéb, nem közösségi célú programok száma	338 db
Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	3 591 db
Újonnan létrehozott, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	932 db
Fejlesztett, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	20 320 db
Újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	752 db
Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (benne: házi orvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) száma	559 db
A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások száma	255 db
Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények osztálytermi kapacitása	26 086 fő
Korszerűsített köznevelési intézmények száma	248 db
Korszerűsített kollégiumok száma	6 db